

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

**6^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΨΥΧΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ**

e-Poster

**«Ενήλικος Δεσμός, Πρώιμο Τραύμα και
Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων»**

Ερευνήτρια: Μπάικα Ελένη

Επιβλέπων Ερευνητής: Μιχόπουλος Ιωάννης

Αθήνα, 2023

Ενήλικος Δεσμός, Πρώιμο Τραύμα & Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων

Ενήλικος Δεσμός

- ▶ Ποιότητα Ερωτικών Σχέσεων, Ρύθμιση Συναισθήματος, Διαχείριση Συγκρούσεων
- διάσταση του άγχους: ο βαθμός φόβου απόρριψης ή εγκατάλειψης
- διάσταση αποφυγής: ο βαθμός φόβου οικειότητας & ενόχλησης με την εγγύτητα και την εξάρτηση (Fraley & Shaver, 2000)

Πρώιμο Ψυχικό Τραύμα

- ▶ Συμβαίνει ενόσω οι γνωστικές και συναισθηματικές λειτουργίες δεν έχουν πλήρως κατακτηθεί και δεν έχουν αναπτυχθεί σαφώς η αυτόεικόνα, οι δυνατότητες επιβίωσης και αυτοπροστασίας (APA, 2013).
- ▶ Κυριότερες τραυματικές εμπειρίες είναι η σωματική, η σεξουαλική, η συναισθηματική και ψυχολογική κακοποίηση, η παραμέληση και η έκθεση σε ενδοοικογενειακή βία (Antonopoulou, Konstantakopoulos, Tzinieri-Coccosis & Sinodino, 2017).
- ▶ Πιθανές Επιπτώσεις στην Ενήλικη Ζωή:
 - Επαναθυματοποίηση (Desir & Karatekin, 2019. Walker, Freud, Ellis, Fraine & Wilson, 2017)
 - Traumatic Bonding (Dutton & Painter, 1993)

Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων (ΒΕΣ)

- ▶ «Ένα σύνολο επώδυνων, επιθετικών και εξαναγκαστικών συμπεριφορών που κάνει κάποιος που έχει, είχε ή επιθυμεί να έχει ερωτική σχέση με ένα ενήλικο ή έφηβο άτομο, με μοναδικό στόχο να εξουσιάζει και να ελέγχει το άτομο αυτό.» (Πετρουλάκη, Τσιριγώτη, Κουβέλη & Σωτηρίου, 2015)
- ▶ Παράγοντες Κινδύνου: παιδική κακοποίηση, έκθεση σε συντροφική βία γονέων, βίωμα βίας σε προηγούμενη σχέση, κοινωνικοί, στερεότυπα φύλου. (FRA, 2014. WHO, 2013)
- ▶ Έγκλημα με βάση το φύλο, η πιο διαδεδομένη μορφή βίας κατά των γυναικών (EIGE, 2017. FRA, 2014. WHO, 2013)
- ▶ Σύμβαση για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας της Κωνσταντινούπολης (2011/ 2014/ 2017)
- ▶ Νόμος 3500/2006 για την πρόληψη και αντιμετώπιση της άσκησης βίας κάθε μορφής μεταξύ μελών της οικογένειας
- ▶ Νόμος 4531/2018 για την κύρωση στην Ελλάδα της Σύμβασης της Κων/λης
- ▶ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τον Σεπτέμβριο του 2021 με συστάσεις σχετικά με τον χαρακτηρισμό της έμφυλης βίας ως νέου τομέα εγκληματικότητας.

Ενήλικος Δεσμός & ΒΕΣ

- ▶ δεσμός & διάπραξη και για τα δύο φύλα/ άγχος επιδρούσε με όλα τα είδη βίας/ μετα-ανάλυσή (Velotti, Rogier, Beomonte Zobel, Chirumbolo & Zavattini, 2020)
- ▶ άγχος & θυματοποίηση/ αυξημένη ευπάθεια μέσω καταστροφικών στρατηγικών επίλυσης συγκρούσεων για ψυχολογική κακοποίηση και σεξουαλικό εξαναγκασμό (Bonache, Gonzalez-Mendez & Krahi 2019) και σωματική βία (Sandberg, Valdez, Engle & Menghrajani, 2019)
- ▶ «λιγότερο σοβαρές» μορφές καταναγκασμού/ “αποφευκτικοί” άνδρες οι δράστες-“αγχώδεις” γυναίκες τα θύματα/ ανασκόπηση- μετα-ανάλυση (Karantzas, McCabe, Karantzas, Pizzirani, Campbell & Mullins, 2016)

Πρώιμο Ψυχικό Τραύμα & ΒΕΣ

- ▶ Το ιστορικό παιδικής κακοποίησης και έκθεσης σε βία μεταξύ γονέων σχετίζεται σημαντικά με τη συντροφική βία (Abramsky et al., 2011. FRA, 2014. ΚΕΘΙ, 2003. WHO et al., 2013).
- ▶ Ο ΠΟΥ συστήνει την ανίχνευση προηγούμενης κακοποίησης, πρώιμης και μη, σε θύματα ΒΕΣ και τονίζει τη σημασία των παρεμβάσεων παιδικής κακοποίησης ως μέσο πρόληψής της (Feder et al., 2013).
- ▶ Σχέση πρώιμου σεξουαλικού τραύματος και την εκ νέου συντροφικής θυματοποίησης (Aakvaag, Thoresen, Wentzel-Larsen & Dyb, 2016. Hébert, Lapierre, MacIntosh & Ménard, 2021. LoCascio et al., 2021. Ørke, Bjørkly & Vatnar, 2020).

Μοντέλο Διαμεσολάβησης Ενήλικου Δεσμού

- ▶ Οι Cascardi και Jouriles (2018) στην ανασκόπησή τους πρότειναν ως έναν από τους κύριους μεσολαβητές μεταξύ παιδικής κακοποίησης και της νεανικής ΒΕΣ τον μη ασφαλή ενήλικο δεσμό, μαζί με παράγοντες όπως η δυσφορία συναισθήματος και η δυσκολία ρύθμισης συναισθήματος, κυρίως του θυμού.
- ▶ Αντίστοιχα η πρώιμη συναισθηματική κακοποίηση επηρέαζε το σύστημα δεσμού και κατέληγε στην κακή ποιότητα σχέσης και το βίωμα ψυχολογικής ΒΕΣ (Riggs & Kaminski, 2010).
- ▶ Ο αποδιοργανωμένος δεσμός βρέθηκε να μεσολαβεί μεταξύ τραύματος και συμπεριφορών εξωτερίκευσης προς τους συντρόφους (Rholes, Paetzold & Kohn, 2016).
- ▶ Η έκθεση σε βία γονέων βρέθηκε να προβλέπει το βίωμα ΒΕΣ άμεσα και έμμεσα μέσω του άγχους δεσμού σε διαφορετικούς πληθυσμούς (Godbout et al., 2017. Godbout et al., 2009)
- ▶ Μεσολαβούσε εν μέρει μεταξύ παιδικής κακοποίησης και τραυμάτων προδοσίας στην ενήλικη ζωή, όπως συντροφική βία (Hocking et al, 2016).
- ▶ Μεταξύ γενικών τραυματικών εμπειριών και εκ νέου θυματοποίησης ΒΕΣ σε δείγμα γυναικών (Smith & Stover, 2016).

Μέθοδος

- Νοέμβριος- Δεκέμβριος 2021
- ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο- πλατφόρμα google forms
- μέσα κοινωνικής δικτύωσης / ενημέρωση επαγγελματιών σε φορείς για ΒΕΣ

Μέσα Συλλογής Δεδομένων

Ερωτηματολόγιο Προσωπικών Στοιχείων: αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο με τρεις υποενότητες

Κλίμακα Βιωμάτων στις Κοντινές Σχέσεις (Experiences in Close Relationships Inventory) των Brennan, Clark και Shaver (1998), μεταφρασμένη και σταθμισμένη στα ελληνικά από τον Καφέτσιος (2005)

Ερωτηματολόγιο Πρώιμου Τραύματος Σύντομη Εκδοχή (Early Trauma Inventory-Self-Report-Short-Form, ETI-SR-SF) των Bremner, Bolus και Mayer (2007), μεταφρασμένο και σταθμισμένο στα ελληνικά από τους Αντωνοπούλου και συν. (2017)

- συμμετείχαν 937 γυναίκες
- μέση ηλικία τα 29 έτη και εύρος τα 54 έτη
- 50,8% έχουν βιώσει ΒΕΣ
- 75% άγαμες
- 83% δεν έχει παιδιά
- 35% διαμένει με σύντροφο ή σύζυγο
- 97% γεννήθηκε στην Ελλάδα
- 78% πανεπιστημιακές σπουδές
- 65% εργαζόμενες
- ισοκατανομημένες αναφορικά με οικονομική κατάσταση
- 92% χωρίς σοβαρό πρόβλημα υγείας
- 19% με ψυχιατρική διαταραχή
- 65% καταναλώνει αλκοόλ το περισσότερο τέσσερις φορές τον μήνα
- 73% δεν κάνει χρήση ψυχοδραστικών ουσιών
- 77% συνάπτει ερωτικές σχέσεις με άνδρες
- 18.3% και με τα δύο φύλα

Αποτελέσματα

- ▶ Από το 50.8% που έχουν βιώσει ΒΕΣ, μόλις το 7% έχουν απευθυνθεί σε κάποια υπηρεσία ή φορέα που εξειδικεύεται στην υποστήριξη ατόμων με εμπειρίες συντροφικής βίας.
- ▶ Τα άτομα που έχουν υποστεί βία εμφανίζουν υψηλότερη μέση τιμή σε κάθε διάσταση της κλίμακας του πρώιμου τραύματος. Μεγαλύτερη διαφορά στο σεξουαλικό τραύμα. Μη παραμετρικός έλεγχος Mann-Whitney.
- ▶ Σημαντική διαφορά στην κλίμακα του άγχους μεταξύ όσων έχουν βιώσει βία. Έλεγχος των μέσων όρων με το κριτήριο t για ανεξάρτητα δείγματα.
- ▶ Θετική συσχέτιση του πρώιμου ψυχικού τραύματος με τον ενήλικο δεσμό στο σύνολο του δείγματος. Συναισθηματικό τραύμα με την υψηλότερη. Δείκτης του Spearman.
- ▶ Τα υψηλότερα ποσοστά ΒΕΣ καταγράφονται στις ερωτώμενες που δήλωσαν πως συνάπτουν σχέσεις και με τα δύο φύλα.
- ▶ Τα άτομα που έχουν βιώσει ΒΕΣ φαίνεται να συγκεντρώνουν υψηλότερα ποσοστά στις χαμηλές τιμές της οικονομικής κλίμακας που συνδέονται με περισσότερες αντιλαμβανόμενες οικονομικές δυσκολίες.
- ▶ Βρέθηκε σχέση μεταξύ ΒΕΣ και χρήσης ψυχοδραστικών ουσιών και διάγνωσης ψυχιατρικής διαταραχής.
- ▶ Διαμεσολάβηση Ενήλικου Δεσμού
Μοντέλο Δομικών Εξισώσεων (SEM) με το στατιστικό λογισμικό SPSS Amos.
Η αύξηση του τραύματος επιφέρει αύξηση 0.5 τυπικές αποκλίσεις στον δείκτη του άγχους και 0.02 στον δείκτη της αποφυγής. Η επίδραση των δύο αυτών παραμέτρων είναι θετική στην βία μεταξύ ερωτικών συντρόφων αυξάνοντάς της κατά 0.05 και 0.01.

Αποτελέσματα

Πίνακας 2
Σχέση Πρώιμου Ψυχικού Τραύματος με Βία Μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων (μέση τιμή)

	(NAI)	T.A	(OXI)	T.A	p-value (mann-whitney)
<i>Πρώιμο Ψυχικό Τραύμα</i>					
Γενικό	3.5	2.01	2.7	1.8	<0.05
Σωματικό	2.6	1.3	1.9	1.3	<0.05
Συναισθηματικό	4.0	1.4	3.2	1.7	<0.05
Σεξουαλικό	2.5	1.9	1.4	1.5	<0.05
Συνολικό	12.5	4.5	9.2	4.3	<0.05

Πίνακας 4
Σχέση Πρώιμου Ψυχικού Τραύματος με Ενήλικο Δεσμό

	Άγχος	Αποφυγή
Γενικό	0.10**	0.13**
Σωματικό	0.14**	0.12**
Συναισθηματικό	0.26**	0.15**
Σεξουαλικό	0.10**	0.08*
Συνολικό	0.21**	0.17**

** p-value<0.01 * p-value<0.05

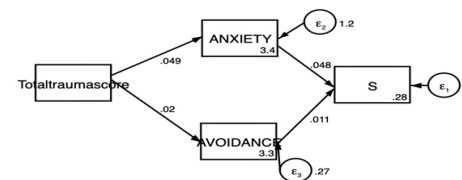
Πίνακας 3
Σχέση Ενήλικου Δεσμού με Βία Μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων (μέση τιμή)

	(NAI)	(OXI)	SD	p-value
Άγχος	4.02	3.81	0.07	<0.05
Αποφυγή	3.53	3.5	0.04	n.s

Πίνακας 5
Σχέση ΒΕΣ με Τύπο Σχέσης

	Όχι	Ναι	N
Άνδρες	52.1%	47.9%	712
Adj.Residuals	3.3	-3.3	
Γυναίκες	67.4%	32.6%	43
Adj.Residuals	2.5	-2.5	
Και με τα δύο φύλα	31.7%	68.3%	167
Adj.Residuals	-5.0	5.0	

Γράφημα 3 : Μοντέλο SEM

Συζήτηση

- ✓ Υπήρξε υψηλό ποσοστό εκείνων που απάντησαν θετικά αναφορικά με το βίωμα συντροφικής βίας.
- ✓ Μικρό ποσοστό εξ' αυτών είχε απευθυνθεί σε μία υπηρεσία.
- ✓ Το βίωμα πρώιμου τραύματος σχετίζεται σημαντικά με το βίωμα συντροφικής βίας.
- ✓ Η σχέση ενήλικου δεσμού και ΒΕΣ επιβεβαιώνεται αναφορικά με το άγχος δεσμού.
- ✓ Οι πρώιμες τραυματικές εμπειρίες και ο ενήλικος δεσμός σχετίζονται σημαντικά για το σύνολο του δείγματος.
- ✓ Στηρίζεται το μοντέλο διαμεσολάβησης του άγχους και της αποφυγής δεσμού μεταξύ πρώιμου ψυχικού τραύματος στη ΒΕΣ.
- Η σχέση ενήλικου δεσμού και ΒΕΣ ΔΕΝ επιβεβαιώνεται αναφορικά με την αποφυγή.

Περιορισμοί

- Ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς, βασική ερευνητική στρατηγική συναφειακή και η δειγματοληψία συμπωματική.
- Δείγμα ευκαιριακό που απαρτίζεται, κυρίως, από νεότερες γυναίκες που είναι εξοικειωμένες με την τεχνολογία και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- Δεν χρησιμοποιήθηκαν ψυχομετρικά δεσμού σε μορφή συνέντευξης, ώστε να “κερδιθούν” πιθανά πληροφορίες πέρα των συνειδητών εκτιμήσεων των ερωτώμενων.
- Δεν μπορούμε να προσδιορίσουμε για το αν το βίωμα ΒΕΣ πρόκειται για θυματοποίηση, διάπραξη ή αμφίδρομη βία, ούτε μπορούμε να μιλήσουμε για βαρύτητα, διάρκεια και συχνότητα συντροφικής βίας.

Προτάσεις

- Δείγμα ειδικού πληθυσμού, όπως άτομα που διαβιούν σε ξενώνες κακοποιημένων, άτομα της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας.
- Διερεύνηση περαιτέρω των προστατευτικών παραγόντων διαμεσολάβησης.
- Αξιοποίηση ευρημάτων σε θεραπευτικά προγράμματα επιζώντων και δραστών ΒΕΣ.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Aakvaag, H. F., Thoresen, S., Wentzel-Larsen, T. & Dyb, G. (2016). Adult victimization in female survivors of childhood violence and abuse: the contribution of multiple types of violence. *Violence against women*, 23(13), 1601-1619.
- Abajobir, A. A., Kisely, S., Williams, G. M., Clavarino, A. M., & Najman, J. M. (2017). Substantiated childhood maltreatment and intimate partner violence victimization in young adulthood: A birth cohort study. *Journal of Youth and Adolescence*, 46(1), 165– 179.
- Ali, P. A., & Naylor, P. B. (2013a). Intimate partner violence: A narrative review of the biological and psychological explanations for its causation. *Aggression and Violent Behavior*, 18(3), 373-382.
- Bowlby, J. (1984). Violence in the family as a disorder of the attachment and caregiving systems. *The American journal of psychoanalysis*, 44(1), 9-27.
- Breiding, M.J., Basile K.C., Smith, S.G., Black, M.C. & Mahendra, R.R. (2015). *Intimate Partner Violence Surveillance: Uniform Definitions and Recommended Data Elements, Version 2.0*. Atlanta (GA): National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.
- Capaldi, D. M., Low, S., Tiberio, S. S. & Shortt, J.W. (2019). Intimate Partner Violence Across the Lifespan: Dyadic Theory and Risk and Protective Factors. In R. Geffner, J. W. White, L. K. Hamberger, A. Rosenbaum, V. Vaughan-Eden, V. I. Vieth (Eds.), *Handbook of Interpersonal Violence across the Lifespan*, p. 1-25. Cham: Springer Nature.
- Desir, M. P. & Karatekin, C. (2019). Characteristics of disclosing childhood victimization and risk of revictimization in young adulthood. *Journal of Interpersonal Violence*, 1–27.
- European Institute of Gender Equality, 2020. Intimate partner violence: data collection methodology. [online] Lithuania : WHO (Published 2017) Available at: <http://www.familyviolence.gov.cy/upload/20210305/1614950310-15396.pdf>
- Ford, J. D. (2021). Polyvictimization and developmental trauma in childhood. *European Journal of Psychotraumatology*, 12, 1-14.
- Karantzias, G. C. & Kambouropoulos, N. (2019). The role of attachment avoidance and defensive fight in aggression. *Journal of social and personal relationships*, 36(5), 1476-1490.
- LoCasio, M., Guarnaccia, C., Infurna, M. R., Mancuso, L., Parroco, A. M., Giannone, F. (2020). Environmental dysfunctions, childhood maltreatment and women's intimate partner violence victimization. *Journal of Interpersonal Violence*, 35(19-20), 3806-3832.
- Rholes, W. S., Paetzold, R. L. & Kohn, J. L. (2016). Disorganized attachment mediates the link from early trauma to externalizing behavior in adult relationships. *Personality and Individual Differences*, 90, 61-65.